

DESGROPARILE CELE MAI NOUE IN POMPEI.

Se supune a fi cunoscutu de airea cititorilor acestora Foi, cum faimosele cetati din vechime: Erculanula, Pompeii si Stabie, iuca in sut'a cea de aatea dupa Christu, se acoperisera cu cenusia aruncata din vecinulu vulcanu Vesuvu; éra acum desgropanduse, aréta cele mai minunate ruine, si interesante lucruri. Ar' fi mai cu neputintia a cauta ori in ce tempu aceste cetati, si cu distingere cetatea Pompeii, despre a carei desgropare se face aci vorba, fara de a dá preste noue, si interesante materii de susunire, si reprezentatiune. Si tocmai in tempulu de facie subministra acésta lume de tesauze antice, atatea descoperiri noue, iucatu cu cea mai mare bucuria provenita din bunulu succesu, se'npartasiescu despre desgroparea ei, urmatoarele:

Cele mai insemnate desgropari, ce s'au facutu dela aflarea Pompeiloru la a. 1721 cu ocaziunea saparei unei fontane, s'au templatu in urmatorii ani: In anulu 1748 s'a desgropatu Amfiteatrulu; in 1763 port'a lui Ercule; 1764 teatrulu, si templ'a Isidei; 1811 casa lui Pansa; 1843 piatiulu; 1848 templ'a lui Mercuriu si a Vinerei; 1825 casa poetului dramaticu; 1826 utilit'a lui Mercuriu; 1829 utilit'a Fortunei; 1841 utilit'a negutiatoriloru; 1845 Cuadrivialulu, si in 1847 casa lui Lucretiu. — In anulu 1851 s'a inceputu desgroparea unei utilit'e mari, carea acum é tota desvalita; candu s'au descoperitu cele dintai case, ale ei, se credea cumca ar fi utilit'a auditoriloru, pentrucu in multe pravelie, s'au gasitu unu insemnatu numeru de auvarie, si juuere; descoperirile inse mai tardiu facute au restitutu acésta parere. Calculanduse s'a aflatu cumca $\frac{1}{2}$ a cetatei ar fi desgropata. Iuca in anulu

descoperirii ei, s'a si introdusu intreprinderea desgroparei, din partea dreapta a fundamentului, spre care scopu a debutu mai antein totu cuprinsulu murului (zidului) a se desvali, ca se se pota determina, in catu are de ase 'ntinde desgroparea, spre a puté face descoperirile dorite. — Descoperirile incepute cu aflarea palatulu lui Ariu Diomedé au adusu recompensa; pentrucu de si nu s'a gasitu atatea tesauze ale artei, ca in Erculanu; dar totu, ce s'a gasitu aici, a fostu mai bine pastratu, de cata acolo; cauza nu pote fi alt'a, de catu ca Pompeii nu s'au astapatu cu ploia de petri, si arinici s'au inundatu mai tardiu, precum se credea, cu lava; ei s'au acoperitu numai cu cenusia, din vulcanulu pomantu. Asemenea se credea, cumca ploia de cenusia ar fi apucatu o multime de omeni in teatru; dar descoperinduse teatrulu s'a adeverita, cumca acésta nu s'a 'ntemplatu; fiindca acolo numai 2, si preste totu in cetatea intrega, numai la 100 de schelete s'a gasitu, ce se paru a fi fostu osale unoru invecitati in etate, ori morbosu, carii la nevelirea periculu, nu si-au potutu mantui viet'a cu fug'a. — Utilit'e Pompeiloru, dintre cari sunt pan' acum vreo 20 desvalite, au situatiune obla, sunt pardosite cu lava, si proviedute cu rotagiuri (cali de rota); de ambe laturile se afla careri pardosite cu petra cioplita, pe subt cari se tragu apaducerile. Casele nu sunt pre'nalte, si cam de a rondu numai cate cu unu catu; se afla inse si cate cu doue, si trei caturi. In utilit'ele, ce se crucescu, s'au osservatu mai multe fontane, cu statue, si alte lucruri infrumsetiate. Colonele dela porticii (ternatie) caseloru, sunt mai cu séma din lava, poleite, si cu multe picture essornate, aceste din urma constau mai multu din arabescuri.

Intre casele descoperite mai demne de'nsemnatu sunt urmatoarele: Ospelulu pentru straini;

Villa suburbana, s'eu cas'a lui Ariu Diomede cu 3 caturi, d'entre cari, cele asupr'a sunt ruinate; unu termopiliu cu unu cuptoriu din lespedi de marmore; cas'a lui Caiu Sallustiu, un'a d'entre cele mai mari cu multe cirade essornata, cas'a lui Caiu Ceiu; cas'a lui Pansa cu 7 bolte; cas'a poetului dramaticu, un'a d'entre cele mai elegante, facisiu cu baile publice; cas'a lui Dioscuru, a lui Faunu, a lui Marte si a Vinerei; cas'a Bachantiloru (popiloru lui Bachu), care tote si-au luatu numirea dela statuele, si tablourile, ce s'au aflu in la-intrulu loru; — cas'a cu fontan'a cea mare essornata cu o grota plina de petrutie, si cirade mosaice; — cas'a Imperatului Iosifu, a Imp. Franciscu, a Regelui din Prusi'a si a M. Duce de Toscan'a — asia numite pentru ca s'au descoperitu in presenti'a acestoru principii. — D'ensemnatu sunt mauri dupli, de 29—25' in lungime, cu un intrespatiu de 25' urme, si pela intrespatiile neregulate cu turnuri din 3 caturi intrecurmati. Petrite su fara de cimuru (cementum) inchiate. Port'a lui Ercule are 3 despartiaminte. din cari, prin celu midiolociu, trage uliti'a scobitoriloru de 15' lata. Carerile de petra se vedu a fi menite pentru mergatorii pedestri. Intr' un'a din temple s'a aflu statu'a lui Cicerone inbracatu in toga, pe carea se vedu inca urmele de porfira. Piatuulu e de 3 parti 'ncungiuratu cu aule columnali, pintre cari se afla statuele a coloru cetatiani, carii s'au facutu demni de merite pro patria, si ale caroru pedestale inca se mai vedu. Intr' unulu din piatie, s'a aflu unu coifu, reliefu dela derimarea Troiei; mai multe coifuri parte de bronzu, parte de feru; arme de tota spit'a, si 63 schelete precum se crede de ale militariloru. Basilic'a, carea se desparte de catra templ'a Vinerei prin o ulitia stremta, sta cu o colonada (siru de stelpi) de a piatiului in legatura. Subt tribunale s'a descoperitu o carcere. Baile publice au mai cu s'ema 7 intrate, vasele loru de apa, si cevile, sunt cea mai mare parte de facie; aici s'au aflu la 1500 de lampe din terra cotta, si multe vaserie de baitu. Amfiteatrulu asiediatu in mediulu unui piatiu forte largu, are 50 sire de sediuri, pentru 20,000 de privitori, aci s'au aflu unu scheletu de omu, si osariiele aloru 8 lei.

Teatrulu radica tu din marmore albu (paricu) e mai in tote partite sale inca conservatu; aici s'au aflu nu cu multu mai na'nte multe ornamente. In pontura (ponderarium) s'au gasitu cumpene si

ponturi, precum si doue schelete de omeni, siendiendu pe alte doue de cai, carora le spendiurau clopotiele la grumadi. — Uliti'a cea mare, carea duce dela teatru catra piatiu, e'ncarcata de bolte (pravalie), unde, ca si pe la alte locuinte, se afla inscriptiuni cuprinditorie de numele, si starea fostiloru sei proprietari, precum si alte aretari publice. Cu deaseminea e prevediuta uliti'a Stabie, pe de ambe partile. Vernice d'ensemnatu sunt si iconete pictuite in frescu, cari se distingu prin prospatea coloriloru. Asta ulitia da prospectu de cele mai avute descoperiri, fiindca partea cea mai mare a caseloru inca nu e cercetata. Un'a casa in tota privinti'a distinsa s'a sapatu in presinti'a Marelui Principe Constantinu (din Russia) in an. 1852 carea merita a fi pucinu mai pe largu descrisa: Ea are unu porticu petruitu cu lespedi de marmore; intr'ensulu se afla o mesa asemenea din marmure elegante, pe ale carei pitioare sunt multe cirade in cea mai elegante forma lucrate. Nici o colona din giurulu ei s'a aflu intrega, ci numai unu singuru capeteiu, carele se pote numi mai multu grotescu, de catu classicu. Obieptulu rotundu lenga un'a din colone e o fontana in giuru canalisata, ale carei margini ar'eta urmele indelungatei folosintia. Odeai'a cea din midioclu e mare, si pote fi, ca a sierbitu in locu de tricliniu. Lunga aceasta se afla doue de laturi mai mici, un'a de a steng'a, alta de a drepta. Paretele celu mai de frunte din partea drepta cuprinde un cotlonu cu trepte, far' de nici o colona; nesce scule de arama pentru bucataria si nescari decoratiuni de marmore pentru gradina, pucinu insemnatu a fostu totu, ce s'a gasitu intr'o casa atatu de mare. Esindu pe usi'a cea mai din dereptu, se vede ceva insemnatu intre celelalte descoperiri, adeca: Coperisiulu intregu alu unei case. Candu Pompeii prin plou'ia de cenusia s'au acoperitu si derimatu, au cadiutu tote coperisiele de pre case; si negrigea la intreprinderile cete de anteie a desgroparei, a facutu se remana intru 'ntunerecu modrulu radicarei coperisieloru la cei vechi. Aci dar se vede celu dintaiu coperisiu intregu, care consta din caramide de 12 degete lungi, si de 2 late; pe spatele coperisiului e turnatu cimuru, spre alu face nepetrunsu de apa; si asia e de intregu, catu se pare a fi fostu numai eri alaltaeri asiediatu. Lucratorii, carii se cuprinde in presinte cu desgroparea, taia, si sapa cu pucina pasaro. Leng a ei adsta un sapravighitoriu nu pre intieloginte, si

trage din pipa. Ce se gasesce, se arunca intr'o corfa, carea se padiesce, de catra unu militarin.

M.

CHITII SI VENATULU LORU.

(Naturalu-istoricu.)

Un' insemnatu Ordine din plasea (classis) Animaliloru sugatorie forméza Animalile cetace seu Chitii numiti altr'mintea pesci sugatori; pentru ca desi dupa constitutiunea lor din la-intru posedu tote caracterele susu numitei plase; de si nascu fetii vii pe cari-i apleca, si-i nutrescu cu laptele lor: in privintia formei din afara au cea mai mare aseminare cu pescii, in catu multi naturalisti, nebagandu in séma, ca inca Aristotele i-destinse de catra acestia, mai multi secolu iau numeratu totu intr' asta clase (a pesciloru) — cea mai din urma a Animaliloru ver ebrate.

Pana la secolulu alu 18. dupa Cristu pré pucinu a fostu cunoscute aceste Animalu gigantice de apa; macarea precumu pomaniramu Aristotele fundatorele Anatomiei comp. pe Chiti, dupa caldur'a sangelui, dupa respingerea apei trase in gura, (prin o deschisura in céfa), dupa resuflarea prin plamani, dupa producerea fetiloru viii, si aplecarea loru i-sciú destinge de catre Pesci: totusi se insielà si densulu, atribuindule nescari insusiri de ale celoru mai mari Pesci.

Fabule preste fabule s'au tiesutu in Istori'a acestoru Animalu, incatu si mai tardiu erà cu greu a destinge cele adeverate, de catra cele false; cu atata mai vertosu cá-ci cercetarea loru e pre cu multe grautati impreunata; si pre pucini naturalisti au devenitu la cunoscinti'a numai a celoru mai mari soiuri (genera) din ordinele acestei plase.

Mai chiara descriere a Animalelui celui mai mare din ordinele Cetacelor, ba a celui mai mare intre tote animalile, cate se alla pe uscatu si in apaa Chitului per escelentiam numitu (Balena mysticetus) ni o dau: Frid. Martens in descrierea sa despre venatulu Chitiloru, ce a facut'o dupa caletori'a la Spitzberga 1675. Lui a urmatu Sibbald in brosiur'a: Phalaenologia nova 1692, 1773. Otto Fabricius, I. G. Sneider, G. Cuirer, Scoresby in Zoologiele loru medicinale 1829. Desmarest Mammalogie 1835. — Celu mai principale opu e alui Cuvier Ossemens fossiles Tom. V. si Icones „ad illustrandam Anathomiam comparatam“.

Semnele comuni ale Chitiloru suntu:

1) Extremitatile dinainte forte scurte la care cele 5 degete, ce cuprindu mai multe osutie ca la alte animalu, fiindu cu o pelitie notatoria acoperite, nu se potu desclini.

2) Lips'a inchiatureloru, si a extremitatiloru din dereptu.

3) Cod'a de sghirciu fibrosa, lata, in form'a unui bilantiu.

4) Cerbice scurta.

5) In locul urechieloru — ca organu de audiu — o deschisura forte stretma.

6) Ochi tare mici, si adeseori numai o deschisura a nasului.

7) Limba puciuu miscatiosa.

8) Pele gola, seu cu peri rari acoperita, subt carea se gramadesce o multime mare de unsoria. Pe lenga proprietatile Chitiloru mai susu pomanite, cumca: au sange rosu si caldu, s. c.; mai vine a se'nsemná cá densii de purure petrecu in apa, si cumca cu marimea loru intreecu pe tote celelalte animalu din natura.

Cuvier imparte aceste Animalu in 2 familie: in Chiti plantivori (mancatori de carne) si Chiti proprii. Cei de anteiu au capu micu, falca din diosu mai scurta ca cea din susu, carea se finesce intr'o rotandime mola nervosa. Buz'a cea de asupra e coperita cu mustetie grose, si ochii cu gene dese. Acestia nu arunca ap'a prin deschisurile nasalii traescu prin Oceanuri, esu adeseori la tiermure spre a sari, a pasce, si a se recrea; si de buna séma pentru form'a capului, pentru radicare loru, de diumetate in pusetiune obla din apa, au datu ocaziune a se numi adeseori Sirene, Tritoni, Fete de mare etc. — De acésta familia se mai tienu: Manati australi, si senegali (Manatus australis, et senegalensis, precumu si pucinu cunoscutii. Dugong si Rhytina Stelleri.

Cu multu e mai numerosa a 2. familia, adeca familia Chitiloru proprii, carea se subt imparte in doue divisiuni: Delphiodea, si Balaenodea. Cei de'ntaiu au nescé dinti asemeni, si conici. Golimile nariloru se deschidu printr'o golime aruncatoria, carea din preuna cu apa ceá din chrana primita formeza o fontana saritoria. Gátu li afundu, pelea gola, subt densa lardu grosu. — De acésta familia se tienu a) Delfinii impartiti in 40 de soiuri, dela 2 pana la 30 urme in lungime. Multi dintr'ensii au arepi notatorie in spinare, celoru mai multi inse

le lipsescu. Numerulu dintiloru e diferitu; deschisurile aruncatorie de apa, in form'a semilunei; si la cei mai multi falcile ascutite in form'a unui clontiu, (cioeu, botu) de pasere; ér' la altii rotunda. Structur'a trupului sulegeta (schlank), si de aci in miscarile loru su forte iuti, si sprinteni. Unii se tragu din Oceane, prin mari si riuri. — Monodonii (Monodon monoceros) carora toti dintii — afara de noulu oblu ascutitu, cam de 10' in lungime — le lipsescu. Acestu dinte e ca unu sfrederu, lui i respunde altulu, de ceea parte, care inse remane pururea in nesce osa incuiatu. Cu securitate numai unu soi se afla cunoscutu care afara de dintele seu, e de 12—16 urme, si traiescu cu multimea prin Oceanulu ghiaciosu. c) Fisetri (Physeter) cei mai mari intre Delfinodei; acestoru deschisurile aruncatorie su rotunde, capu mare, grosu, asemine si trupulu; dinti au numai in falc'a cea din diosu, carii se asiedia in cea din susu; arepile notatorie din spinare nu suntu parfepte la toti. Celulele capecinei suntu extraordinarie l'argi, si suprindu faimos'a materia sperma ceti, ce se intrebuesce spre iluminare, si ungere etc. In matiuulu spinarei se formeza o materia numita Ambra, ce se intrebuesce la parfumaritu, si in medicina; de acea suntu tare pretiuuti. Mai cunoscuti intre ei suntu Macro cefalii s'eu Cachelotii. (Physeter macro cephalus) carii traiescu in Oceanulu nordicu, si in celu sudicu.

(Va urma.)

SUVVENIRE

D. M. N. — la Mitrovitiu.

In tíera departata, de unde nu'ti appare

Níci valea cea formosa, in care te-ai nascutu,

Nici muntii maiestatici, inalti, cu coma mare,

C' adducu in vii esstase pe omu, ce 'i a vediutu,

O dulce salutare tu nu vei refusa

Din inime sincere, ce nu te potu uita!

Nu este di pe lume ca cea aniversare,

S' ocupe cu lucrarea de spiritu pe barbatu; —

In asta'ti vinu aminte pasagie de'ntristare,

Ca si de bucuria, ce candva ai gustatu,

Din cari appoi la urma deduci cu dreptu cuventu,

Cá nu e fericire deplina pe pamentu.

Cinci ani acumu trecura, de candu acésta tíera,

Menita a fi mama sincera la trei frati;

Ferbea ca unda apeí in di de drimavéra,

Candu néua de pe munte in fontii destupati.

Se-incérca cu taria a'si face cale-in josu,

Rumpendu totu cei sta contra in cursu'i furiosu.

Amorea cea fratiasca din inime perise,

Si orba sumetia crescea cu ura-in sinu; —

Omorulu si rapirea prin tíera se latise; —

Vedeai fugiendu pe dealuri vecinulu de vecinu,

Pe fíiulu de parinte si pe surori de frati,

De nu era-in parere cu ei impreunati!

Precumu alérga tigrulu prin munti setosu de sange,

Si totu ce esse-in cale, decula la pamentu,

Asia n' afflá scapare nici veduva ce plange

Pe uniculu seu radimu cu lacrimi la mormentu,

Nici tenera copila, ce n'are altu pecatu,

De catu ca nu'i d'o vitia cu cei ce s'au sculatu.

Unu verme nepotinte essindu si elu la sore,

Inaltia capulu ageru si cérca-a se appera,

Candu omulu, fore scire, ilu calca sub picioare;

Unu populu cu sintire cumu nu se va-inpulpa,

Cumu nu 'si va-intinde bratiulu maretiu si gloriosu,

Candu i se iea tesaurulu, ce'lu are mai formosu?

De n'a voitu Natura, se fia limbe-in lume,

Ci, ginti fiindu diverse, se facemu unu poporu,

Attunci cerea ratiunea, se n'avemu nice nume;

Caci nume fore limba, e contradicatoru,

Si paserile tote se cante intru-unu versu,

Altminte armonia Intregului s'a stersu!

Aceste scene crunte, ce'i dreptu, acumu trecura,

Lassandu ruine triste in inime la toti,

Se fia de essemplu si drépta-inviatiura

Pe seculi inainte, chiarn si la stranepoti,

Cá pacea si-armonia atunci voru inflori,

Candu fiii unei patrii ca fratii voru trai.

Ne vine inse-aminte, cá-in tempulu de perire,

Candu nuorigrosica de giatia, negrindu cerulu asuru,

Noi nu vedeamu vr'o radia lucendu de mantuire,

A tele vorbe-alese, ca d'unu barbatu maturu,

Ne pusera la cale, prin intieleptulu svatu,

Se fimu cu corpu, cu sufletu lipiti de Imperatu.

Deci nobilea'ti portare, basata-in simtieminte.

Prin cari ai datu lumina la cei necultivati,

Ca fíiu alu natiunei prin fapte si cuviute.

Smulgendu din unda mortii pé multi persecutati,

Dorimu se-o scie lumea ca-acei nefericiti,

Ce sub a tea umbrire ajjunsera scutiti!

OBSERVATIUNI STATISTICE
despre cultivatiunea pământului Europei.
(Urmare.)

Арворії фрзитіфері.

Спеціеле челе маї комѣні, пърѣа, шърѣа, прѣѣа, се дїа де клімеле стѣпърате шї речї, шї проспекъ пѣпъ ла ал 58° де лѣдїне; знеле спїце чеваши дѣкъ шї маї ін септемтрїоне, ма нѣ фъръ де грїцъ партїкларе. Ін дерїле, кѣм есте Італіа, афаръ де ачееа къ креск віне фортѣ, даъ дѣкъ шї зн фрзнт маї алес декѣт номї дїа клімеле де міжлок шї речї.

Ин тѣлте дерї але Еуронеї де міжлок, п. е. ін Франчіа де мезенбїте, Белдії, Австріа, Елведїа, Цертманїа, Бѣнгарїа, Ардѣа, Молдова, Ромѣнїа, пόμεле даъ о парте інсепнатъ де алїментъ попоръчїзней, шї вежтѣрї прѣвѣне.

Знеле дїа дерїле ачесте дѣкъ шї еспортъ пентрѣ знъ прѣдїї інсепнат.

Кѣлтївчїзїнеа плантелор фрзитїфере крескѣ шї се меїоръ ін тїмпїї дїа зрѣѣ, маї тѣлт декѣт орї знде ін Цертманїа, Франчіа, Белдії.

Ин 1849 кѣлеторїнд прїн Бѣнат інтрѣваї пе дої Ромѣнїї економї де фрзїте, де че нѣ пѣн помї кѣлѣдїанїї? Ної фачет хрѣпа не локѣрїле пбстрѣ, респїсеръ чеї економї. лѣсѣм ка съ пѣпъ помї чеї дела маршїнї, не знде нѣ се фаче хрѣпъ. Нѣ штїѣ че ар респїнде кѣтїненїї арделенїї, кѣнд і-ар інтрѣва чепева, пентрѣче нѣ пѣн помї ін локѣа скїедїлор, шї віде де віѣ ін локѣа кѣвѣтелор? ے некат а лѣса тѣкар о пѣлѣт де лок нефолосїтѣ.

Пѣдърїле

дѣкъ сѣнт фортѣ консїдераверї ін Еуропа. Дерїле че аъ маї тѣлте пѣдърї сѣнт челе де т-пбїте, де ресърїт шї дїа чентрѣа Еуронѣ, Швеція, Норвеція, Австріа арѣ маї тѣлте ін Бѣнгарїа, Скіаонїа, Кроація, ін консїнїтеле мілітарї, ін Ардѣа Галїція шї Бѣконїа.

Бнора дїа ачесте контраде даъ пѣдърїле дѣкъ шї-зн фонд де еспортчїзїне де інсепнатѣ фортѣ маре, Рѣсіа, Швеція, Норвеція еспортъ ін тот анѣа пентрѣ брекѣдїї міліонї.

Ма ін знеле дерї еуронене се сїмте, фортѣ лінеа лемпелор, шї прѣдїѣа лор ے фортѣ маре, фїїндѣкъ нечї знѣа дїа челедїалте продѣїте патѣралї нѣ ے де зсѣ аша нечесарїѣ шї знїверсале, шї нечї знѣа нѣ креште аша ічет ка пѣдърѣа. Нѣта ла о сѣтѣ де анї с'ар пѣтѣа тѣїа пѣдърѣа пентрѣ фок фъръ де даноѣ, кѣ кѣт се таїѣ маї тїперъ кѣ акѣт ے данѣѣа маї маре.

Лїнса чеа де акѣт а лемпелор се аскрїе прїн-чїпармїнте кѣвселор зрѣтѣорїе:

1) економїа чеа реа, каре се фаче кѣ лемпеле; знѣа а кѣлѣлат кѣ се перѣ фъръ фолос $\frac{7}{8}$ де кѣлѣдъръ, апої економїѣ знѣѣ нїчї нѣ се пόμε фаче маї алес не знде аз кѣсе реде шї кѣпторїе реде. Чїне нѣ кѣпнште фолосѣа сочїетѣдїлор, каре асе-кѣръ каселе шї знѣврїле пентрѣ о аушїтѣ сѣмѣ де ванї ін контра перїкеллор? кѣ нїмїк н'ар фї маї пѣдїн фолосїторїе сочїетѣдїле ачеле, каре с'ар інфїїнѣа анѣте кѣ скоп де а редїка касе маї знѣне пентрѣ попорѣа дела сѣте, шї тотѣшї прѣѣѣа сѣ фїѣ moderat дѣпѣ імпрѣцїѣрїле сѣтенїлор.

2) Кѣвсѣ есте, кѣ попоръчїзїнеа се імѣлѣдште прѣтѣїнде, шї фамїліеле се тїпърдеск, прїн зрїмарѣ аъ ліпсѣ де касе шї фокѣрї маї тѣлте.

3) Се імѣлѣдеск не зі че терѣе маїнеле де індсטרїѣ дїа челе че сѣнт де ліпсѣ ла манѣфан-тѣрї, шї ачесте прѣнедеск лемпне тѣлте.

4) Інтрѣдѣчерѣа шї тѣлѣдїреа чеа редеде а страделор де фѣрѣ, каре аъ ліпсѣ де фок тѣлт.

5) Се таїѣ пѣдърѣ тѣлѣт пентрѣ кѣстрѣпчїзїнеа нїлор, каре-сѣ дестїнѣте атѣт пентрѣ зѣѣа комѣр-чїзїлѣ, кѣт шї пентрѣ ал ресѣелѣлѣї.

6) Ліпса шї неовсерванѣа леңїлор пѣдърѣ-решїтї, ка ін фолосѣа коїзїне сѣ се пѣпъ фрѣнїѣ арвїтїрїлѣї ачелор прѣпрїетарї, карїї нѣ чѣрѣк фъръ пѣтѣаї фолосѣа лор прѣсїнте шї партїкларе.

7) Ін знеле дерї сїзїреа прѣдїѣлѣї лемпелор віне дела грѣстѣтеа комѣнїкчїзїнїлор шї а стръ-портѣлѣї. Ін Елведїа, Кроація, Скіаонїа шї ін алте дерї сѣнт пѣдърї немесѣратѣ, ма кѣ тотѣл неа-прѣпїате, сѣѣ нѣ фъръ челе маї марї грѣстѣдїї; арворїї кад де вежтѣрїеде ін ачесте локѣрї неа-прѣпїате, шї нѣгрѣзеск фъръ де фолос.

Ерам сѣ зїт а тїсепна кѣ ам вежт ін Ардѣа пѣдърї інтрѣдї тѣїсе пѣпъ ла пѣтѣїт пентрѣ кѣл-дърїле де вїнарѣѣ. *)

*) Pays, газетъ фрѣнчїескѣ, пѣвлїкѣ зрѣтѣорїа Статїстїкѣ а трїстелор зрѣтѣрї, каре ле траѣе дѣпѣ сїне некѣшпѣтѣтѣл зс ал лікорїлор алкоолїче ін Стателе Бнїте дїа Амерїка. Ін деченїѣл трѣкѣт вїнарѣѣл пѣсе не пѣчїзїнеа амерїканѣ: 1) о спесѣ дїрѣпѣтѣ де шесе сѣте де міліонї де доларї (трѣї мїї де міліонї де франчїї); 2) еї кѣвсѣ о спесѣ індїрѣпѣтѣ де алдї шесе сѣте міліонї де доларї. 3) продѣсе мортѣа а 300,000 де персоне; 4) трѣ-мїсе 100,000 де копїї ін асіеле се рачїлор; 5) імѣлїї пѣтѣрѣа інкарчѣрадїлор кѣ 150,000 персоне; 6) фече де пѣвзїрѣ алте 10,000 де персоне; 7)

Крештереа Вітелор.

Крештереа вітелор фолосіторіе domestiche é вn рат прінціпале ал агрікултуреї. In втеле дуріале Europe de m. нонте, п. е. in Лапоніа ші in пурділе челе де тот мунтосе але Елвещіеї, Саваздіеї, Тіролвалі, Піренеїмор, попорчїзна не авенд алте продвнте де пъмент, тръеште нмаї дін крештереа вітелор, ші дін венат.

Крештереа вітелор ші агрікултура, дѣкъ се нортъ кз діліцінцъ ші in пропорчїзне кзвінчїлосъ, прокъръ локвїторїлор о свѣсїтїнцъ секъръ ші имълдеште попорчїзна, наште о мълдїме де манфонтрї ші ратрї де комерчїи адккѣторїе де кшпїтїе взне.

Стателе каре-ші intemeїеъ просперїтатеа не крештереа вітелор, ші не агрікултуръ, аъ мълтъ пѣтере интрїсекъ ші маї mare ставеретате деакт стателе а кърор есїсїнцъ атърнъ маї кз сѣмъ дела industria манфонтрїче, ші дела комерчїи естерн. Челе ші аъ фжнтїнеле просперїтдїї in дѣра лор днсъшї, ѳръ честелалте чеа маї mare парте афаръ де дѣра лор, чї клар пентръ ачеза просперїтатеа ачестор дін зртъ é мълт маї песїгъръ, ші кз атжт маї инчертъ кз кат маї вшор ші маї adeseорї вїп дн колїсїзне интереселе стрїне.

(Ва зрта.)

E C L O G ' A III.

Sciu Palemon.

Палемон. Дамета. Меналка.

II. Спннемї мїе, Дамета,
Аквї сннт ачесте ої?

кшннъ 1500 de оторзрї, ші 2000 de сезчїдерї; 8) се рїнаръ дін кавса везтареї де вїнарс edїсїгле ші търѳзрї де предїи де 10,000,000 доларї; 9) ѳече ведзве 200,000 de ѳешї, ші вn mїліоне de прнчї орфанї.

Ачесте сннт зртърїе сторкѣторїе де акретї, а прогресвалї in артеа дестїлзрїеї! Съ факъ чеї че пот о тавель статїстїкъ ші пентръ Ромжнї, кз попорзл нз кнпште днкъ тоте зртърїе ачестеї везтърї перїквлосе, ѳъръ де каре аз нѣтвї трї ѳменї мълте мїї де анї, ші ар пзтеа трї шї де актм inainte. Съ се декларе преодїї-карїї сїмт in сїне спїретъл лвї Dampnezї in контра ачествї спїрет некзрат! Шї тїперїмеа дела каре шї аштѣнтъ зманїтатеа интїперїеа соціале in тогъ прївїнда, конжтресе аспра ествї рзїнѣторїї ал соїетвдїї ѳменештї; шї ва ѳї нштеле лор опорат ла конжтншванї, ші mare in апалїле постерїтдїї рекзноскѣторїе!

Поге, а лвї Мелївез?

Каре акста наштедї вої.

D. Нз сннт лвї Мелївез,
Дар тїле а днкредїнцат
Егон маї аналт ерї,
Вржнд съ рѣмжїе ла сат.

M. О пѣферїчїтъ тѣртъ!

Ачела де кжнд їзвеште

Пре Neer' аша 'ноокат,

Шї де тїне о пзезеште,

Ачест пѣкзарїи стрїи

De doaz орї оїле

Пре час ле дзче ла стрїнцъ,

Шї їа ла тїеї лантеле.

D. Нз преа грїї де вървадї

Ачест ѳелїи де клеветїре,

Каре пот шї сннт дн старе,

Ка съ факъ рѣсплѣтїре.

Цїм шї ної чїнї те а їкїт,

Бїтжндсѣе капреле

Костїнар шї дн че лок;

Днсе ржсе Nїмѳеле.

M. Поат' атнчеа м'а възт,

Кжнд кѳо кѳсъ егржтнвлїе

Твїам сарва лвї Mїкон

Шї влѣстаре дела вїе.

D. Аз ла ѳацїї чеї вѣтржнї,

Кжнд арквл шї ѳлзера

Алвї Даѳнї ле ѳржнсенї,

Дндърпнтїче Меналка.

Каре днпъ че възншї,

Къ ла прнпк леа дървїт,

De нз л'аї ѳї вѣтмат,

Крѣде-мъ, аї ѳї мзрїт.

M. Че вор ѳаче стнпжнїї,

Кжнд тълхарїї фак аша?

Нз театм възт еъ пре тїне,

Блѣстемате Дамета,

Кжнд вn дан алвї Damon

Дл прїнсенї нпнтеа ѳзрїш,

Лѣтржнд дестъл .Mїдїска,

Ка съл вжрї дн пѣлзрїш.

Шї кжнд стрїгат: дн кѣтръ?

Дл кѣтръ ѳзрѣл с'а дзс?

Стрїнцѣ мїеїї Тїтїре!

Днпъ окол егаї асквнс.

D. Аз нз ера 'ндеторат,

Пре каре ез л'ам днвїнс

Къ чїмпѳеа, сѣмї дѣ данъл,

Пентръ каре пет ѳост прїнс?

Ачел дан а фост ал тиев.
 De нэ крезі, нар' іспітеште;
 Дар нэ нтеа съ тіа дее,
 Дамон ел тьртэрісеште.
М. Тэ пре ачела кэ кэптата?
 Кэнд аї авэт тэ порок,
 С'аї чімпобэ 'нтролокатъ
 Кэ маї тьлате ла эн лок?
 Нэ теат възэт, простьале.
 Кэнд шедэаї ла вліцъ
 Піержанд времеа кэ кэптата
 Рьгшиіт к'о чімпоіцъ?
Д. Вреї даръ, на съ ведем:
 Каре дін дої маї тьлат штіе?
 Ез ачасгъ жьпінкьцъ
 Пентрэ рьмас о нзіі діе.
 Ка нэ кьтва съ нэ вреї,
 Ла гьлеат' ачаста віне
 Дитро зі де доаъ орї,
 Дої відеї аре сьнт сіне.
 Тэ че нзі пентрэ рьмас?
М. Дін тьртъ де асгъ датъ
 Нэ почъ да, ам тат' акасъ,
 Ші о таштеръ сьзрнатъ.
 Дитро зі де доаъ орї
 Пэн ла пьтер оїле,
 Ш' ачеста фьр' де грешеалъ;
 Челалаат ші капреле.
 Днсе алт чева воїі пьне,
 Ла кареї фї тьртэріе,
 Кьї маї тьаре, дэкъ вреї
 А фач' аша пьвзніе.
 Доаъ пьхаръ де фач
 Де Алкімедон сьпате.
 Престе сьзгьл¹⁾ чел політ
 Кэ віцъ днфьшврате,
 Стрэгьрї аз цьр днпрецьр
 Кэ еадеръ гьлвіоръ,
 Де черескьл ачел менштер
 Вредніче доаъ одоръ.
 Доаъ сепнэ аз ла тіжлок:
 Конон, ші чел 'лаат каре фьръ²⁾
 Кареле 'нпьрдї пьтжитгьл
 Ш' аргьт времеа, кьтм кьръ;
 Кэндзі времеа де арат,
 Кэнд е де сепгьвтэръ.
 Дар' асвнсе ле пьстрез,
 Нэ ле ам пьс днкъ ла гьръ.
Д. Ам ші ез доаъ пьхаръ,
 Ачелзіанї тьэстріе;

Пре ла зрелї леа сьпат
 Фрэнзе верзі де пьнъдіе,
 Ші ла тіжлок пре Орфес
 Ші пьдэрі дн сьпьтэръ.
 Дар' асвнсе ле пьстрез,
 Днкъ нэ леат пьс ла гьръ.
 Наї че зіче де пьхаръ,
 Дэкъ ла відеа прївешті.
М. Нэ веї сьпна азї де міне;
 Мь дьк орї энде воешті:
 Нэ маї се асвлатэ акьт
 Еатъ ші Палемон віне.
 Ез воїі фаче, дьн' ачеста
 Съ нэ пекьжешті пре міне.
Д. Че? пемїна 'нпэзрїезъ,
 Нече нэ фьг ез де міне.
 Асвлатъ! пві лэкръ мік;
 Те роу, Палемон вешіе.
П. Акьт ам шезэт дн эрвъ,
 Орї че пом акьт родеште,
 Днверзеск пьдэріле,
 Акьт анла днфлореште.
 Аша дар' акьт кьптатаї:
 Днчепл' днтжїі Дамета;
 Ші пре рьнд скїтвжндзвъ,
 Съ зрмезе Мепалка.
Д. Дьтмезез сіе 'нчештэ,
 Ел пре пьтжнт лькьеште;
 Кэ ачеста-сэ плїне тоте,
 Ел віерсэ теї дн ізвеште.
М. Пре мін' ть ізвештэ Аполло,
 Ізі даї дарэріле теле,
 Дафін верде, іачїнт,
 Міростобэ флорїчеле
Д. Мерэ арьнкъ дьпъ міне
 Галатеа сьзрділіе
 Ші фьцінд кьтръ сьлчїї
 Вреа, ка чеа д'днтжїї съ сіе.
М. Фокиорэла тіез Амїнта
 Сїнгьр віне кьтръ міне,
 Пре Diana п'о кьпнок
 Кэнії помтрі аша віне.
Д. Дарэрі гьтїї Вінерей,
 Кэ локьл л'ам прїченпт,
 Ънде норьтвейї еї
 Кэївпорэла шїл'аз фькьт.
М. Кэт ам пьтэт, прькьлзії
 Зече гьтвї іам тремес;
 Мжнел трешет алтеле
 Маї фьршдсе пре алес.

D. De câte ori Galatea,
 Și câte pe mîa vorbit?
 Jîmîtate din acescea
 Cîtrî чер dear eî venit!

M. Cîz mî izvenitî, Aminta,
 Pîdîntea m'ai mîngîiat;
 Dîek dîiî es tîrejîle,
 Tîz alerdî dîzîk vînat?

D. Zîoa pașterîi serbez,
 Tremetîmî pre Filida;
 Kînd jîvînia voî jeroî,
 Dîezî vînz, Iola.

M. Pre Filida o izvesc,
 Pentru cîz plînze dîzîoc,
 Kînd plenkî mî 'ndîit zîce:
 Rîtmî, dîlce! sînzîtoc.

D. Trîstîi lînzî la ocol,
 Grîndînea la kîpta vie;
 Pentru mîne este trîstî
 A Amorzîi tînie.

M. Dîlce e plînea la grîe³⁾,
 La ezî verzea plînzîe,
 Sîlcea la oî de sîgat,
 Ear' Amîzîe sîntîr mîe.

D. Pollio a mîe verzerî,
 Fîe prîste, mî izvenite.
 Mîse, pașterîi vîdeaoa,
 Pentru mare vî zîvenite

M. Façe verzerî Pollio;
 Mîi sîi pașterîi tîvra,
 Kare sîvînce mîzîntîe
 Și sî vînzîgîz kîz kîvra.

D. Pollio, kar' te izvenite,
 Bîkîro-s, azîm kîz tîne,
 Fakî rîvîkî skorjîșorî,
 Kîrîi mîerea de dîvîne.

M. Pre Baviî zîiî izvenite,
 Mîi vînzî⁴⁾ verzerîe.
 Acela sîz mîlgîz dîiî,
 Și sî 'îzînce vînzîe.

D. Kîplîmî, çe strîncezîi sîrîi,
 Și vînzîcezîi sîrîcele,
 De aîzia sîz sînzîi,
 Zîce vî mîerne 'ntîrî ele.

M. Nîz lîsîi de parte mîiî,
 E rîna dînzîelîtore;

Bîz verzece a kîzîgî,
 Kare azîm dîz zîk la Sîre.

D. Oîle dela pîrvîz,
 Tîrîre, avatîle;
 Le voîz sîzîda azîz dîgî,
 Kîndîsîi kîzîe apîle.

M. Strîncezîi oîle, kîplî,
 Strîkîz lapîlele kîzîvra
 Și pe'a oî, ka mîi dîzînzîi,
 Nîzmî dîzîvdîr mîzîvra.

D. Kîz e tîvra de sîaz
 Dîntîr' amî grîsz pînzîne:
 Amorzî mî lîi mî mîe
 Ne este spre strînzîne.

M. La acesîtia nîi Amorzî,
 Șî' azî sîz mîlece pre eî;
 Nîz mîzî çe okî mîszîtarezî
 Az deokînt acesîi mîeî.

D. Dîz çe pînzînt este черî,
 Sînzîe azîmîa dîezî pozî,
 Și sîz ge am de Apollo,
 Nîz mîi kat dekîz tîrî kîzî.

M. Bîndî vîrvîz acesîe sîrîi,
 Dîz mare zîk a se okîe
 Nîzîlele mîzîvîrdîor;
 Și Filid' a rî sîz oîe.

II. A hogîrîz dîntre voî,
 N' atîrvîz de voea mea;
 Și tîz vîrvîzîk de mînzîkîz,
 Șî' acela vîrvîzîk de ea.
 Și e vîrvîzîk oîe zîne;
 Kare asîzîz dîz zîvdîr
 Pentru amorzîi dîzîceazî,
 Sîz acesîiîmî Amîr.
 Dînkîdezîi rîvîzî kîplî,
 Holdele deșîzî vîrvî.

Nîm. v. 117.

Note. 1) Adekîz strînzîz, tîrvîz; 2) sîrvîz
 dîz lok de: oîe³⁾ grîe dîz lok de grîe,
 satis; 4) Mîi vînzîi Mîi; 5) azî mîszîte nemîna,
 de kat rîvîzîz.